

ΑΣΜΑΤΙΟΝ

Μὲ ἔκφρασιν ὀδύνης ὑπερτάτης
ὁ ποιητὴς πλανᾷ τὸν ὀφθαλμὸν
πέραν τῆς κυανῆς τοῦ πόντου πλάτης
ἐνθα οὐρανὸς καὶ κῦμα κλίνουσι πρὸς ἀσπασμόν.

« Ἀφρίζοντα τὰ κύματ' ἀναβαίνουν·
καὶ πίπτουν, σβύνουν μὲ μακρὰν βοήν·
ταῦτα παρέρχονται, ἀλλὰ θὰ μένουν
τὰ πελάγη εἰς αἰώνων ἀτελεύτητον ροήν!

« Οὕτω κ' ἐντός μου ὄνειρα κυμαίνουν·
καὶ πόθοι φλογεροὶ καὶ σκοτεινοὶ
λάμπουν καὶ σβύνουσι· πλὴν παραμένουν
οἱ γενῶντες ταῦτα πάντα τῆς ψυχῆς ὠκεανοί. »

ΑΡΙΣΤΟΜ. ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ

Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΙΟΥ ΔΙΟΣ

Τὰ ἐρείπια τοῦ μεγάλου ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἴστανται ἐπὶ εὐρείας πλατείας πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀκροπόλεως. Ὁ ναὸς οὗτος ἤρξατο ἐπὶ Πεισιστράτου περὶ τὰ μέσα τοῦ ἔκτου αἰῶνος μὲ τὰς πρώτας λαμπηθόνας τοῦ μεγαλείου τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλ' αἱ πολιτικαὶ διαμάχαι καὶ οἱ ἀλεπάλληλοι πόλεμοι ἀφήκαν ἀτελεῖς τὸ ἔργον, οὗ μετὰ παρέλευσιν τεσσάρων ἔτι αἰώνων Ἀντίοχος Δ'. ὁ Επιφανὴς ἰδίαις δαπάναις ἀπεφάσισε τὴν ἀνέγερσιν ἐκ θεμελιῶν διὰ τοῦ Ῥωμαίου ἀρχιτέκτονος Κουσουτίου, ὅστις καὶ τὸν δωρικὸν ρυθμὸν μετέβαλεν εἰς κορινθιακόν.

Ἄλλ' ἡ τύχη ἐπεφύλαττε τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου τῷ Ῥωμαίῳ αὐτοκράτορι Ἀδριανῷ τρεῖς αἰῶνας μετὰ ταῦτα, τῷ 129 ἔτος μετὰ Χριστόν, διότι ὅτε ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ναοῦ εἶχε φθάσει μέχρι τῆς ὀροφῆς ὁ Ἀντίοχος ἀπέθανεν.

Ὁ ναὸς οὗτος, ὅστις συνταυτίζεται μετὰ τῆς προόδου καὶ παρακμῆς τῆς Ἑλλάδος, εἶχεν ἐγερθῆ, διὰ τὴν λατρείαν τοῦ ὑπερτάτου θεοῦ τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας, ἣτις ὅμως ὅτε τὸ ἔργον ὀλόκληρον συνεπληροῦτο ἡ λατρεία αὕτη ἠμαυροῦτο ὑπὸ τοῦ ὑποφώσκοντος χριστιανισμοῦ.

Ἐκ τῶν δέκα ἕξ μεγαλοπρεπῶν κορινθιακῶν στηλῶν, τρεῖς μόνον ἴστανται ὁμοῦ ἐφ' οὗ πρότερον ἐπεκάθητο ἑκατὸν εἴκοσι καὶ τέσσαρες· ἐκ δὲ τῶν ἀποκεχωρισμένων τριῶν στηλῶν τὴν μίαν σφοδρὸς ἄνεμος κατέρριψε 10 περίπου ἔτη πρὸ τῆς μεταπολιτεύσεως οἰονεὶ προαγγείλασα τὴν πτώσιν τοῦ ἀτυχοῦς ἀλλὰ φιλοπάτριδος βασιλέως Ὄθωνος.

Οἱ σωζόμενοι κίονες τοῦ ναοῦ καὶ τὰ ἐπιστήλια εἶνε ἐκ πεντελικοῦ μαρμάρου κεχρωματισμένου ὑπὸ τοῦ χρόνου, τοῦ ἡλίου καὶ τῆς βροχῆς, ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ τινὰ μέρη ἐνθα ἡ ἀρχικὴ ἀγνότης τῶν λίθων γίγνεται καταφανής.

Ποσάκις εἶνε ὑπὸ τὸ γλυκὺ φῶς τῆς Σελήνης, εἴτε ὑπὸ τὰς πιπτούσας ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου ὁ ἄνθρωπος παρὰ

τὴν σμικρότητά του ἀνερχόμενος διὰ τῶν βαθμίδων τῆς ἱστορίας εἰς τὰς ὑψηλὰς σφαίρας παρελθόντος μεγαλείου δὲν ἐξίσταται βλέπων ὡς νᾶνος τοὺς γίγαντας τούτους τῆς τέχνης καὶ ὠραιότητος ἐφ' ὧν οἱ αἰῶνες διηλθον ὡς νῦν διέρχονται οἱ ὀρμητικοὶ ἄνεμοι νὰ ἴστανται ψυχροί, ἀπαθεῖς, καὶ ἀκίνητοι δύο καὶ πέραν χιλιετηρίδας;

Ποσάκις περιπατῶν ἐκεῖ ὑπὸ τὰς ἀσκεπεῖς στοὰς ὅπου ὁ ρόχθος τοῦ Αἰγαίου φέρεται εἰς τὰς ἀκοάς μου ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ οὗ πέραν ἐκεῖ εἰς τὴν παραλίαν διορῶ τὰ χρυσοειδῆ καὶ σαμφερίνα κύματά του δὲν ἐρρέμβασα ἐπὶ τῆς πεφιλημένης μου γῆς ἀναμιμνησκόμενος ὅτι ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἄλλοτε ἡλίον ἐδῶ ἐφιλοσόφησεν ὁ Σωκράτης, ἐπερίπατησεν ὁ Φειδίας, ὁ Περικλῆς ἐφαντάσθη τὸν Παρθενῶνα καὶ αἱ δαιτώμεναι ἐν τῷ Ἰλισῶ Νύμφαι συνήρχοντο ὑπὸ ἀστροφεγγῆ νύκτα περὶ τὰ ἄλση ἠδέως συνδιαλεγόμεναι περὶ ἔρωτος;

Ἄλλ' οἴμοι! τὸ μεγαλεῖον ἐκεῖνο παρῆλθεν ἀνεπιστρεπτὲν ἐκ τῆς μαγικῆς γῆς, ἣς μόλις ἀκτῖνές τινες ἐναπέμειναν ἡμῖν καὶ ἣς ἡ τέχνη καὶ τὰ κατορθώματα δὲν ἀναφέρονται πλέον εἰμὴ ἐν ποιητικαῖς διηγήσεσιν καὶ ἐν ταῖς ἐνδόξοις τῆς ἱστορίας δέλτοις.

ὦ! ὁσάκις μόνος, ἄνευ φίλων, ἴσταμαι ἐκεῖ καὶ στρέφω τὴν κεφαλὴν μου νὰ θαυμάσω τὰ περὶ ἐμὲ ἀπαράμιλλα μνημεῖα, τῶν δὲν ἐφείσθη ἡ μανία τῶν βαρβάρων ἐπανέρχεται εἰς τὸν νοῦν μου τὸ παρελθόν, τὸ ἐνεστὼς ἐξαφανίζεται καὶ ἡ Δόξα ἣτις ὠδήγησε τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸ μεγαλεῖον κατοικεῖ καὶ πάλιν εἰς τὴν γῆν τῆς Ἀττικῆς εἰς τὸ προσφιλὲς αὐτῆς ἐνδιαίτημα!

Μάτην ὅμως· δὲν ἐπιστρέφει πλέον, καὶ μεταξὺ τῶν χειλέων μου ἐπαναλαμβάνω τὰς ἀθανάτους στροφὰς τοῦ ποιητοῦ τῆς Ἀλβιῶνος, ὅστις ὡς ἄλλος Ἱερεμίας ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς ἐκάθησε καὶ ἔψαλε κλαίων διὰ τὴν συμφορὰν τῆς.

« Ἀρχαία καὶ ὑπερήφανος πόλις τῶν Ἀθηνῶν! ποῦ οἱ μεγάλθυμοι θεμελιωταὶ τῆς ἰσχύος σου; Ἐφυγαν μὲ ταχεῖαν πτήσιν καὶ μόνον εἰς τὴν ἱστορίαν ὡς ὄνειρα ἐμφανίζονται. Πρωταγωνιστήσαντες ἐν τῷ σταδίῳ ὅπου ἐμειδία ἡ δόξα ἐνίκηθησαν καὶ ἐγένοντο ἄφαντοι! Τί; τὰ πάντα ἐτελείωσαν! τὰ μεγάλα αὐτῶν ἀνδραγαθήματα ἐγέναν ἱστορικὰ διηγήματα τῶν σχολείων καὶ μᾶς ἐκπλήττουσι μόνον ἐπὶ μίαν στιγμὴν! »

« Ποσάκις ἐπὶ σὲ ἐρρέμβασα! Οἱ ἀγνοοῦντες σὲ ἀγνοοῦν τὸ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ὑψηλὸν καὶ ἤδη ὅτε σὲ παρατηρῶ καταβιβρώσκομαι ὑπὸ τῆς αἰσχύνης αἰσθανόμενος τὴν ἀδυναμίαν μου εἰς τὸ νὰ σὲ ὑμνήσω. Ἐγὼ ὅστις ἐσκεπτόμην νὰ σοὶ ἀποδώσω ἀπειραρίθμους τιμάς, ἀνασκιρτῶ καὶ οὐδὲν ἄλλο γνωρίζω ἢ νὰ κλίνω ἐνώπιόν σου. Ἡ φωνή μου ἐξαντλεῖται, ἡ πνοή μου παύει, ὁ ὀφθαλμὸς μου βυθίζεται ἐν ταῖς διακυμάνεσιν τῶν νεφῶν σου καὶ ἵνα σοὶ εἶπω ὅ,τι δοκιμάζω ἰστάμενος παρὰ σοί, δὲν ἔχω ἢ μόνην τὴν εὐφρόσυνον σιωπῆν μου. »

Ν. Γ. ΓΓΓΑΞΗΣ